

UCHWAŁA NR XXXI/210/2022
RADY GMINY PUŃSK

z dnia 29 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696 i 1815) i art. 179 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1111, z 2018 r. poz. 2245 oraz z 2019 r. poz. 924 i 1818) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023 - 2025, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Puńsk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Puńsk

Helena Wojlanis

**GINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE PUŃSK
NA LATA 2023-2025**

I. Wprowadzenie

Dla dobra rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, konieczne jest wspieranie rodzin ze strony państwa, w tych przypadkach, kiedy własne zasoby i możliwości nie wystarczają, aby pokonać sytuacje trudne lub kryzysowe. Szczególnie dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, naturalna rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewnienia bezpieczeństwa emocjonalnego, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Naturalna rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd też, założeniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny naturalnej już na etapie, kiedy pojawiają się problemy.

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 stanowi realizację dyspozycji ustawowej i jest spójny ze strategią rozwiązywania problemów społecznych Gminy Puńsk. Wskazuje on działania ukierunkowane na wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze jak również działania profilaktyczne i prorodzinne, których celem jest zapobieganie marginalizacji oraz społecznemu wykluczeniu.

Podstawą działań ujętych w programie są w szczególności regulacje obowiązujących ustaw:

- Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r., poz. 447);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021 r., poz. 2268);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r., poz. 1249).

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej

Diagnoza lokalna dotyczy funkcjonalności rodzin zamieszkujących w Gminie Puńsk w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Diagnoza została dokonana w oparciu o dane z Urzędu Gminy w Puńsku oraz z danych będących w posiadaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku.

Tabela nr 1: analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku

Wyszczególnienie	Rok 2022
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	72
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	120
Liczba rodzin korzystających z Funduszu Alimentacyjnego	15
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	1
Liczba dzieci zamieszkujących w Gminie Puńsk 0 - 18 lat	690
Liczba osób bezrobotnych – zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w tym z prawem do zasiłku	146 (21)

Z posiadanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Puńsku informacji wynika, że na dzień 30 listopada 2022 roku Gmina Puńsk liczyła 4115 mieszkańców.

Tabela nr 2: przyczyny i nasilenie trudnych sytuacji życiowych rodzin w 2022 r.

Występujący problem	Liczba środowisk
Ubóstwo	69
Bezrobocie	43
Długotrwała lub ciężka choroba	11
Niepełnosprawność	19
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina niepełna	3
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych – rodzina wielodzietna	1
Alkoholizm/ problem alkoholowy	0
Narkomania	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0
Zdarzenia losowe	2

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, ubóstwo i bezrobocie pozostają jako główne powody destabilizujące osoby i środowiska rodzinne. W 2022 r. wśród 72 rodzin korzystających z pomocy społecznej, problem ubóstwa dotyczył 69 rodzin. Inne powody deficytów to m.in. bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku wynika, że w 2022 roku z terenu Gminy Puńsk 4 dzieci umieszczonych było w 3 rodzinach zastępczych.

Diagnoza środowiska lokalnego

1. Demografia

Na dzień 30 listopada 2022 roku liczba mieszkańców Gminy Puńsk wynosiła 4115 osób, z tego:

1. Podział wiekowy kobiet:

0 - 18 lat – 342
19 - 60 lat – 1154
powyżej 60 lat – 595

2. Podział wiekowy mężczyzn:

0 - 18 lat - 348
19 - 65 lat - 1339
powyżej 65 lat - 337

Zgony - 48

Urodzenia - 32

Małżeństwa zarejestrowane w USC w Puńsku - 28

Rozwody – 2

Struktura wieku ludności Gminy Puńsk na dzień 30.11.2022 r. przedstawiała się następująco:

liczba osób w wieku przedprodukcyjnym 690 osób

liczba osób w wieku produkcyjnym 2493 osób

liczba osób w wieku poprodukcyjnym 932 osób

2. Bezrobocie

Stan ludności oraz wszelkie zmiany demograficzne w znacznym stopniu determinują sytuację panującą na rynku pracy.

Według stanu na dzień 31.10.2022 roku stopa bezrobocia dla powiatu sejneńskiego wynosiła 11%, a dla województwa podlaskiego wyniosła 7,1%, kraj 5,1%. Liczba osób bezrobotnych w Gminie Puńsk, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sejnach, wg stanu na dzień 30 listopada 2022 r. wynosiła 146 osób, w tym 35,62% stanowiły kobiety, a 64,38% mężczyźni. Udział bezrobotnych (zarejestrowanych w PUP), w stosunku do ogólnej liczby ludności, wyniósł 3,55%.

3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Istotnym elementem wspierania rodziny jest udzielanie oraz zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno – bytowej.

Gmina Puńsk realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym lub fakultatywnym. Na ich realizację środki pochodzą z budżetu państwa i przekazywane są w formie dotacji lub pochodzą z budżetu Gminy Puńsk.

W 2021 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Puńsku objął pomocą ogółem 85 rodzin, a w 2022 roku 72 rodziny. Analiza danych w okresie 2021 - 2022 wskazuje na niewielki spadek liczby rodzin, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego. Pomocy w formie pracy socjalnej udzielono: w 2021 roku 88 rodzinom, w 2022 roku – 84 rodzinom.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” w 2021 roku pomocą objęto 9 rodzin, w 2022 roku pomocą objęto 10 rodzin.

Wśród ogólnej liczby rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku rodziny borykające się z problemami opiekuńczo – wychowawczymi stanowią 5,5%.

Głównymi przesłankami do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w analizowanym okresie były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba.

Zapewniając pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Puńsku przyznawał świadczenia pieniężne, m.in. w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych, jak również w postaci niepieniężnej, np. w postaci posiłków dla dzieci w szkole.

Formy udzielanej pomocy	2021 rok liczba rodzin	2022 rok liczba rodzin
Zasiłek stały	14	13
Zasiłek okresowy	43	33
Zasiłek celowy	19	11
Posiłek dla dzieci w szkole	32	31

4. Asystent rodziny

Asystent rodziny, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to specjalista, który przydzielany jest rodzinie, gdy ta napotyka trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

W Gminie Puńsk w 2021 roku pomocą asystenta objęto 1 rodzinę. W 2022 roku nie było rodzin wymagających wsparcia asystenta.

5. Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania wspierające wobec rodzin przeżywających trudności – rodzin dotkniętych przemocą bądź zagrożonym wystąpieniem przemocy podejmuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Puńsku.

Zespół Interdyscyplinarny tworzą przedstawiciele różnych jednostek, którzy współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, w celu skutecznego reagowania na informacje o przemoc w rodzinie. Są to przedstawiciele m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówek Oświatowych, Służby Zdrowia, Sądu Rejonowego oraz organizacji pozarządowych.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy integrowanie i koordynowanie działań różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zwłaszcza poprzez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W ramach procedury „Niebieskie Karty” wsparciem objęte są nie tylko rodziny posiadające w swej strukturze włącznie osoby dorosłe, ale również rodziny z małoletnimi dziećmi. Analiza danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dotyczących prowadzonych postępowań w ramach procedury "Niebieskie Karty" pozwala na sformułowanie założenia, że czynnikiem mającym zasadniczy wpływ na występowanie przemocy w rodzinie, różnych zachowań agresywnych, aktów znęcania się nad członkami rodziny jest przeważnie problem alkoholowy. Członkowie ZI, podejmując współpracę z osobami doświadczającymi przemocy, próbują te osoby zmotywować, aby podjęły konkretne działania, by zaczęły żyć swoim życiem, a nie życiem osoby uzależnionej.

W 2021 roku Zespół Interdyscyplinarny w Puńsku prowadził 9 procedur NK, a w 2022 roku prowadził 10 procedur NK.

6. Karta Dużej Rodziny

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny określa zasady przyznawania członkom rodziny wielodzietnej Karty Dużej Rodziny. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek.

W okresie od 01 stycznia do 30 listopada 2022 r., w UG Puńsk, złożono 40 wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny.

Liczba wniosków typu zgłoszenie nowej rodziny: 5
 Liczba wniosków typu zgłoszenie nowej rodziny dla rodzin składających się wyłącznie z rodziców: 29
 Liczba przyznanych Kart dla nowego członka rodziny: 1
 Liczba przyznanych nowych Kart dla osób, które już były posiadaczami: 5
 Liczba przyznanych Kart w formie tradycyjnej: 75
 Liczba przyznanych Kart w formie elektronicznej: 81

7. Inne formy wspierania rodziny w latach 2021-2022

Uzupełnieniem polityki socjalnej Gminy Puńsk są między innymi świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego, które finansowane są w całości z budżetu państwa.

W/w świadczenia są udzielane na okresy zasiłkowe (świadczeniowe) i uzależnione są od kryterium dochodowego rodziny.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- a) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego - celem tego zasiłku jest częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka,
- b) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - tzw. „becikowe”,
- c) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- d) świadczenia rodzicielskie - celem tego świadczenia jest zwiększenie pomocy finansowej w związku z urodzeniem dziecka, przyjęciem go na wychowanie bądź objęciem go pieczęcią zastępczą dla tych rodziców, którzy nie mają prawa do zasiłku macierzyńskiego tj. osobom zatrudnionym na podstawie umów cywilnoprawnych, studentom oraz osobom bezrobotnym.

Fundusz alimentacyjny - przyznawany jest na wniosek osób uprawnionych na podstawie obowiązującej od 7 września 2007 roku ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Za życiem - ustawa ta została wprowadzona dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Celem ustawy jest uregulowanie w sposób wsparcia dla kobiet w ciąży i rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych, a także dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Świadczenia rodzinne, fundusz alimentacyjny, świadczenie „Za życiem”

Lp.	Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin 2021	Liczba rodzin 2022
1.	Zasiłek rodzinny	143	116
2.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	5	4
3.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	4	3
4.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka	6	7

5.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	14	14
6.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	103	80
7.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	58	50
8.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	38	32
9.	Zasiłki pielęgnacyjne	70	65
10.	Świadczenia pielęgnacyjne	26	32
11.	Świadczenia rodzicielskie	15	5
12.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	6	2
13.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	13	14
14.	Zasiłek dla opiekuna	2	1
15.	Fundusz alimentacyjny	16	17
16.	Za życiem	0	0

8. Placówki oświatowe

Na terenie Gminy Puńsk funkcjonuje jedno przedszkole samorządowe, do którego uczęszcza ponad 100 dzieci. Edukacja szkolna dzieci i młodzieży na terenie Gminy odbywa się w dwóch szkołach podstawowych i w jednej szkole ponadpodstawowej. Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Szkoły zapewniają pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizują opiekę nad uczniami niepełnosprawnymi, uczęszczającymi do szkoły, kierują do zespołów dydaktyczno wyrównawczych i na zajęcia korekcyjno - kompensacyjne. Realizują cele wychowawcze na wszystkich organizowanych przez szkoły zajęciach przez nauczycieli, wychowawców, bibliotekarzy, wychowawców świetlic czy pracowników niepedagogicznych, w ścisłej współpracy z rodzicami.

9. Poradnictwo specjalistyczne

Gmina Puńsk zapewnia pomoc w postaci specjalistycznego poradnictwa. Nieodpłatną pomoc prawną mieszkańcy Gminy Puńsk mogą uzyskać u radcy prawnego zatrudnionego w Urzędzie Gminy w Puńsku oraz u prawników dyżurujący w budynku internatu LO w Puńsku.

W ramach działalności Punktu Konsultacyjnego dla Osób w Kryzysie udzielane są konsultacje, porady pierwszego kontaktu, poradnictwo pedagogiczne i psychologiczne, prowadzone są działania konsultacyjno-interwencyjne, terapeutyczne oraz edukacyjno-motywacyjne dla osób w kryzysie, a w szczególności dla osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz problemem przemocy w rodzinie.

III. Czas realizacji programu

Gminny Program Wspierania Rodziny został opracowany na lata 2023-2025.

IV. Odbiorcy programu

Odbiorcami Programu są:

- 1) Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- 2) Dzieci i młodzież, którym rodzina nie zapewnia należytej opieki,
- 3) Przedstawiciele instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

V. Cele główne i szczegółowe

Cel główny programu:

Celem głównym Programu jest pomoc dla rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Puńsk w stwarzaniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

Cele szczegółowe to:

- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi;
- pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania,
- współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny,
- wzmocnianie roli i funkcji rodziny,
- wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

VI. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

VII. Realizatorzy programu:

Koordynatorem programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Puńsku w partnerstwie z:

- Urzędem Gminy w Puńsku
- Policją
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Gminną komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Puńsku
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach
- Ośrodkiem Zdrowia w Puńsku
- Powiatowym Urzędem Pracy w Sejnach
- Kuratorami Sądowymi
- Szkołą Podstawową z Polskim i Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku
- Przedszkolem Samorządowym w Puńsku
- Liceum Ogólnokształcącym z Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku
- Punktem Konsultacyjnym w Puńsku
- Domem Kultury Litewskiej w Puńsku
- Parafią Puńsk.

VIII. Organizacja wsparcia na poziomie gminy

1. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- 5) pomocy w integracji rodziny;
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.

2. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną;
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

3. W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań gminy należy między innymi:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny i kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy; oraz wykonywanie zadań zleconych wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny.

4. Zadania w zakresie wspierania rodziny:

Lp.	Nazwa zadania	Partnerzy w realizacji zadania
1.	Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	OPS
2.	Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego	OPS, UG, Punkt Konsultacyjny, PCPR, ZI, GKRPA, placówki oświatowe, Policja

3.	Finansowanie kosztów pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające	OPS
4.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej	OPS
5.	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	OPS
6.	Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją zadań dla Rady Gminy	OPS
7.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	UG, Policja, ZI, GKRPA, PCPR, Ośrodek Zdrowia, Sąd, SP Puńsk, SP Widugiery, LO Puńsk, Przedszkole, Punkt Konsultacyjny w Puńsku
8.	Działania profilaktyczne i prorodzinne	UG, Policja, ZI, GKRPA, PCPR, Ośrodek Zdrowia, PUP, Sąd, SP Puńsk, SP Widugiery, LO Puńsk, DKL, Przedszkole, Punkt Konsultacyjny w Puńsku, Parafia

5. Dla realizacji zadań zakłada się następujące działania:

Pomoc i wsparcie Asystenta Rodziny

Do zadań asystenta rodziny należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1;
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- 5) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- 6) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- 7) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 8) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- 9) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 10) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 11) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- 12) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 13) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 13a) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- 14) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 15) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1;

- 16) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
 - 17) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
 - 18) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
 - 19) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.
- Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale lub zgodnie z postanowieniem sądu. Asystent rodziny wspólnie z rodziną określa sposób wyjścia z trudnej sytuacji życiowej. Ustala mocne strony rodziny oraz rodzaj i kolejność podejmowanych działań. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Głównym celem asystentury rodzinnej jest podniesienie poziomu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Efektem powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, która pozwoli im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współudziale rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki.

Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (między innymi: psychologicznego, prawnego, rodzinnego, socjalnego, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie), treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenie.

Działanie realizowane przez:

- 1) pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku w ramach wykonywanej pracy socjalnej, udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych oraz możliwości skorzystania z różnych form pomocy, poprzez pobudzanie społecznej aktywności, inspirowanie do działań samopomocowych, udostępnianie wniosków, wzorów pism i pomoc w ich wypełnianiu, motywowanie do uczestnictwa w różnych programach aktywizacyjno-zawodowych oraz do korzystania z bezpłatnych szkoleń i kursów,
- 2) członków Lokalnego Zespołu Interdyscyplinarnego, podczas pracy w terenie oraz spotkań z zaproszonymi osobami,
- 3) członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Puńsku, podczas spotkań z rodzinami z problemem alkoholowym,
- 4) radcę prawnego w Urzędzie Gminy w Puńsku oraz radców udzielających Nieodpłatnej Pomocy Prawnej,
- 5) Punkt Konsultacyjny dla Osób w Kryzysie,
- 6) pedagogów i psychologa w szkołach podstawowych, przedszkolu i w liceum, gdzie rodziny mogą skorzystać z konsultacji i poradnictwa pedagogicznego i psychologicznego oraz z pomocy logopedy.

Pomoc w formie rodzin wspierających

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- 1) opiece i wychowaniu dziecka;
- 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.

Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej albo dyrektora centrum usług społecznych, wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, dla osób i rodzin potrzebujących pomocy i wsparcia, świadczą pomoc finansową i rzeczową oraz w formie pracy socjalnej na rzecz poprawy funkcjonowania rodziny, na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia i ubóstwa, na rzecz zapewnienia opieki osobom starszym, niepełnosprawnym, długotrwale lub ciężko chorym, na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych, na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pomoc ta świadczona jest poprzez poradnictwo, udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych oraz możliwości skorzystania z różnych form pomocy, poprzez pobudzanie społecznej aktywności, inspirowanie do działań samopomocowych, udostępnianie wniosków, wzorów pism i pomoc w ich wypełnianiu, motywowanie do uczestnictwa w różnych programach aktywizacyjno-zawodowych oraz do korzystania z bezpłatnych szkoleń i kursów, jak również monitorowanie osób i rodzin mających problemy oraz szeroko pojętą współpracę z instytucjami i organizacjami z terenu gminy i powiatu.

Działania profilaktyczne i prorodzinne

- 1) Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym między innymi poprzez zapewnienie funkcjonowania świetlicy (w tym przyszkolnej), w której dzieci miałyby możliwość skorzystania z pomocy pedagogów w nauce oraz udziału w zajęciach edukacyjnych, realizowanie szkolnych programów profilaktycznych oraz prowadzenie działalności pozalekcyjnej w szkołach i przedszkolu;
- 2) Tworzenie warunków bezpiecznego, aktywnego i efektywnego spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych poprzez działalność Domu Kultury Litewskiej w Puńsku i rozwijanie amatorskiego ruchu artystycznego;
- 3) Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin między innymi poprzez stałe diagnozowanie i monitoring warunków życia oraz zapewnienie bezpieczeństwa materialno-bytowego rodzin

znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne możliwości;

4) Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny między innymi poprzez wspieranie i propagowanie różnych form aktywności społecznej działającej na rzecz wspomaganie rodzin oraz umacniania w nich więzi rodzinnych, promowanie wartości rodzinnej poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych, mających na celu wymianę doświadczeń, uczenie i pogłębianie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie kampanii medialnych (ulotki, plakaty, artykuły prasowe) na rzecz umacniania rodziny i przeciwdziałania powstawania dysfunkcji, podejmowanie działań na rzecz powrotu do rodziny naturalnej dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;

5) Współdziałanie podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny celem przepływu informacji i podjęcie stosownych działań.

IX. Źródła finansowania programu:

1. Środki własne Gminy
2. Dotacje z budżetu państwa.

X. Monitoring i ewaluacja

Gminny Program Wspierania rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się sprawami rodziny. Monitoring będzie polegał na pozyskiwaniu informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania, co umożliwi wgląd w zakres podejmowanych działań, ich analizę oraz ocenę skuteczności. Analiza i ocena zebranych informacji pozwoli na planowanie dalszych działań oraz doskonalenie działań dotychczas ustalonych.

Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Wójt składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z ich realizacją.

XI. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Puńsk oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny i ochronny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.